

A+316

ULTRA+ FLEXIBILITY

ISSN 1375-5072 / VOLUME 53 (2026) N.1

NL / FR € 25

ISSN 1375-5072

03160

PROJECTEN

4 Delmulle Delmulle
Hopspot Beer Brewery, Evergem

12 51N4E
Tous Ensemble, Ukkel

18 Tank
Carré Janson, Doornik

26 Havana
Navigo, Oostduinkerke

34 Central
Place Destrée, Charleroi

42 URA
Uitkijktoren, Gent

48 BC Architects
Woodstock, Ardennen

INTERVIEW

56 Aires Mateus
Dominique Pieters

WEDSTRIJD

64 **Open Oproep Plein 4, Kortrijk**
Pieter T'Jonck

TA+LKS

Aires Mateus (PT)

03.02.26

Aires Mateus is celebrated worldwide for its poetic, light-infused minimalism in cultural and public architecture, with standout recent work including the Musée de l'Élysée in Lausanne.

Pihlmann (DK)

31.03.26

Pihlmann Architects is redefining sustainable design through bold reuse and material honesty, with groundbreaking projects like Thoravej 29 in Copenhagen and their transformative 'Build of Site' pavilion for the 2025 Venice Architecture Biennale.

Ronan Bouroullec (FR)

02.06.26

Designer Ronan Bouroullec is celebrated for his refined, poetic approach to furniture, objects, and installations – seamlessly blending craftsmanship and industry in projects like the Bourse de Commerce in Paris.

Central (BE)

13.10.26

Central, the fast-rising Brussels architecture studio founded in 2015, is acclaimed for creating meaningful, context-driven designs that strengthen urban life – demonstrated by public projects like Magasin 4 in Brussels, place Destrée in Charleroi, and the hybrid vocational school in Templeuve.

Tatiana Bilbao (MX)

10.11.26

Tatiana Bilbao is known for her bold fusion of geometry, social impact, and environmental consciousness – showcased in visionary projects like the Sea of Cortez Research Center in Mazatlán.

SO-IL (US)

01.12.26

SO-IL, based in New York, is renowned for its inventive, context-driven designs that enrich cultural and social spaces – highlighted by projects like 144 Vanderbilt, 450 Warren Street, and the Amant Arts Campus.

EXHIBITION

Central Never Alone

14.10.26 – 10.01.27

Every year, A+ dedicates a monographic exhibition to a Belgian office Central focuses on developing meaningful architecture that strengthens the urban context and contributes to public space. The starting point for the exhibition Never Alone is a reflection on architecture as an intrinsically relational discipline – never autonomous, but always shaped by context, collaboration, reference and use.

Venue talks and exhibition: Bozar, Brussels
In co-production with: Bozar

CA+LENDAR

2026

EDITO

1 Tijd als ontwerpparameter

Eline Dehullu

ESSAYS

2 Anticiperen op het onbestemde

Louis De Mey

12 De tijd bewonen

Gilles Debrun en Élodie Degavre

20 Verlichte vloeren

Christophe Van Gerrewey

28 De horizontale flexibiliteit van Beaubourg

Carla Frick-Cloupet

34 Vrije onderwijsmethoden, volgzame ruimtes

Guillaume Vanneste

44 Wonen in vergankelijkheid en singulariteit

Michael Bianchi en Xavier Van Rooyen

OPINIE

48 Een denkbeeldige ontmoeting

Sophie Delhay

Wedstrijd

Open Oproep Plein 4, Kortrijk

GEEN SLOOP, WÉL RUIMTELIJKE LUXE

Tekst: Pieter T'Jonck

Plein is de naam van het driehoekige stadspark van Kortrijk en de straten eromheen. Het is eeuwenoud: de Ferrariskaart vermeldt het al. Over de as van de Groeningestraat heen stulpt dat Plein wat uit tot aan de Korte Leiestraat, die doorloopt tot aan de Leieboorden en met een bruggetje ook naar het Buda-eiland in de Leie voert. Het is, na decennia van volgehouden stadsvernieuwing, een prachtlocatie: ze sluit aan op een keten van groene ruimtes zoals de Houtmarkt, de tuin achter het nieuwe Abby Museum, de stadstuin Messeyne en het Guldenbergplantsoen, waar het woonproject Leieboorden van bOb Van Reeth/AWG ligt. De renovatie van een sociaal woningbouwcomplex door een team rond Czvek Rigby en Vers.a zal de buurt nog aantrekkelijker maken.

In de uitstulping van Plein, richting Leie, staat een fors sociaal woongebouw, zes etages hoog, met een footprint van ruim 49 bij 15,5 meter. Het dateert uit de jaren 1970. Dat merk je aan de nadrukkelijke betonlijsten die de etages markeren, de kleine betonnen balkons en het gevelmetselwerk in groenige, geglazuurde steen. Aan de lange oostzijde vormt een breed, verhoogd terras boven de ondergrondse parking een buffer voor de drukte van basisschool 't Fort aan de overzijde van de straat. Aan de westzijde vormt een schuin uitwaaierende groenstrook een zachte overgang met de straat. Zowel aan de noordelijke als de zuidelijke kop zijn er in- en uitritten naar de ondergrondse garage, enigszins gemaskeerd door bomen en struiken.

Door zijn schaal en expressie valt het gebouw wat uit de toon in deze historische buurt met neoklassieke gevels. De woningmaatschappij worstelde echter vooral met de slechte energieprestatie van het gebouw en het eenzijdige programma: het telt uitsluitend flats voor een of twee personen. Via de Open Oproep zocht de maatschappij een duurzamer ontwerp met een grotere variatie aan woningen. De stad zag dan weer liever een wat bescheidener, minder contrasterend gebouw, dat beter verknoopt is met de context. Door de aanwezigheid van de basisschool (en een college iets verderop) is het er, met een bushalte en veel auto-, fiets- en voetgangersverkeer, immers vaak een drukte van belang. Een bindend programma was er niet en de ontwerpers konden zelf beslissen of ze voor nieuwbouw of renovatie kozen.

Het opmerkelijke is dat alle vier de teams voor renovatie opteerden. Dat is niet zo vanzelfsprekend. De gemengde constructie van skelet- en massiefbouw is immers vrij dwingend en heeft een onregelmatig patroon. De garage, een kleine vijf meter breder dan het gebouw, wijkt bovendien af van dat grid, met een uiterst zware betonstructuur als gevolg. Die laat slechts een twintigtal parkeerplaatsen toe, ondanks een oppervlakte van meer dan 1.000 m², een dubbele in- en uitrit aan de noordelijke kop en een in- en uitrit aan de zuidkant. ECTV architecten rekende echter secuur uit dat behoud, qua aan- en afvoerbewegingen van vrachtwagens en qua duur van de werf, een significant verschil maakt, terwijl zo uiteraard ook de in de bestaande constructie opgeslagen CO₂ niet vrijkomt.

Plein Kortrijk, bestaande toestand © Isabelle Pateer

In het winnende ontwerp van Czvek Rigby – Vers.a wordt de straat een ontmoetingsplek met zitbankjes en tegeltuinen, die het autoverkeer ontmoedigt. Ondanks de beperkte ruimte biedt het project woningen van hoge kwaliteit, flexibel in te richten door de bewoners.

Maar behoud blijkt hier niet alleen een ecologische kwestie. Het team rond Nauta Bedaux houdt zich, van alle ontwerpers, het striktst aan de bestaande structuur, maar dwingt de gevels wel binnen een verticale ritmiek en tektoniek: de klassieke opbouw met een plint, een middendeel en een kroon breekt met de nadrukkelijke horizontaliteit van het bestaande gebouw. Nieuwe, geclusterde terrassen aan de kop- en de langsgevels verlevendigen de opzet, net als een verhoogde, sterk vergroende plint. De pergola op de rand van die plint voegt daar een haast pittoresk element aan toe.

De beeldtaal van die make-over is verwant aan die van het aanpalende Leieboordenproject van AWG: een hedendaagse interpretatie van het neoklassieke vormenrepertoire. Fysiek behoud rijmt hier met behoud van – of eerder retour naar – een klassieke stedelijke architectuurtaal. Die rijmt op haar

beurt met de nadruk op het stedelijke gemeenschapsleven. Ruim de helft van de begane grond is gemeenschappelijk. De ingang aan de zuidelijke kop naar Plein komt uit op een collectief salon, dat dan weer direct aansluit op een dubbele trappen- en liftkoker, verbonden door een tweede, royaal bemeten hal. Om ingang en salon in de kijker te zetten werd de toegang tot de parking aan deze zijde geëlimineerd. Aan de noordzijde voorzagen de ontwerpers bovendien in een ruime fietsenberging. Ze mikken zo op een ouderwets soort convivialiteit, die vooral de bewoners van de tweepersonsflats op begane grond ten goede komt. Die flats zijn gericht op wat oudere bewoners en hebben ook allemaal een kleine eigen buitenruimte aan de west- of oostzijde.

Denc-Studio en Dhooge & Meganck komt architecturaal tot vergelijkbare oplossingen door de keuze voor een uitgesproken verdeling van de gevels

in een plint, een middendeel en een kroon. Het team voegt aan de zuidelijke kop wel een erker-uitsprong met terrassen toe. Ook aan de noordzijde is er zo'n erker. De langsgevels worden dan weer op verschillende plaatsen verlevendigd door uitkragende terrassen. Het ontwerp zet echter vooral in op de aanleg van de context, met een drastische reorganisatie van het verkeer. Zo wordt de straat tussen het gebouw en de basisschool aangelegd als een auto-vrije klimaatstraat. De toegangen tot de woningen en fietsenbergingen worden aan deze zijde georganiseerd met een 'esplanade' boven op de garagekelder. De noordelijke ontsluiting van de garage wordt geschrapt om de straat autovrij te houden, terwijl de straat aan de andere kant van het gebouw ook sterk wordt vergroend en slechts in één richting toegankelijk is voor verkeer. Het ontwerp van ECTV is het enige dat de 'moderne' aanblik van het gebouw met zijn afwisseling van horizontale

Het ontwerp van ECTV is het enige dat de 'moderne' aanblik van het bestaande gebouw met zijn afwisseling van horizontale banden beton en opvulmetselwerk intact bewaart, met inbegrip van de balkonnetjes. Binnen het bestaande karkas plaatst ECTV een tweede, geïsoleerde schil.

banden beton en opvulmetselwerk intact bewaart, met inbegrip van de balkonnetjes. Het bevestigt zo de 20ste-eeuwse laag in de wordingsgeschiedenis van de buurt. De ontwerpers hebben een punt, want de modernistische autonomie van het volume is in deze context toch geen anomalie. Het gebouw staat op een restgebied langs oude vestingmuren. Toen die geslecht werden, namen grote instituten, zoals scholen, die ruimte in (de naam 't Fort verwijst daar nog naar). De zone tussen Plein en de Leie was dus altijd al een wat heterogene ruimte, een conglomeraat van solitaire volumes aan de rand van de stad.

Het gevelbeeld verzoenen met betere gebouwprestaties vraagt echter forse ingrepen. Binnen het bestaande karkas plaatst ECTV een tweede, geïsoleerde schil. Aan de koppen van het blok sluit die aan op de binnenzijde van de bestaande muren, maar aan de lange

zijde trekt ze zich terug. Zo ontstaat daar een doorgaand terras. Dat is zo 'ingepakt' dat er geen koudebruggen resten. Dat plaatsverlies compenseert ECTV door de trappen en de lift aan de westzijde buiten het gebouw te plaatsen. Die lift is zo ruim dat bewoners fietsen mee kunnen nemen naar de etage.

Dit ontwerp levert vijf etages op met telkens een hal mét fietsenberging en vijf ruime appartementen. Op de begane grond voorziet het alleen aan de westzijde in woningen, met een tuintje boven het plateau van de garage. Aan de oostzijde komen een 'publieke functie' en een ruime fietsenberging. De achillespees – als het op sociaal wonen aankomt – van dit elegante ontwerp is dat het niet meer dan 28 woningen oplevert, in plaats van de 44 bij Nauta Bedaux en Denc-Studio en Dhooge & Meganck. Het ontwerp verandert echter subtiel het gebruik van de publieke ruimte door de ingang naar de westzijde

te verplaatsen. De oostzijde wordt zo een 'schoolstraat' die vrij smal is, maar breder lijkt door de tuintjes boven de garage. Om verkeer uit die straat weg te houden, behouden de ontwerpers alleen de zuidelijke inrit van de parking. De zone die zo vrijkomt aan de noordkant wordt ingezet voor waterinfiltratie en groen. Sympathieke zitbankjes en een tegeltuin langs de verhoogde tuintjes aan de westzijde geven aan dat bewoners, voetgangers en fietsers hier het terrein voor zich hebben.

Toch hebben deze drie ontwerpen een nadeel dat ook het oorspronkelijke gebouw had: de meeste flats hebben een eerder eenzijdige en soms heel nadelige oriëntatie. Het team rond Czvek-Rigby en Vers.a doet een onverwachte zet om die kwestie op te lossen. Het haalt een zone van tien meter breed weg uit het midden van het bouwblok. Zo ontstaan een noordelijk en een zuidelijk bouwblok, elk met een

Het team rond Nauta Bedaux houdt zich, van alle ontwerpers, het striktst aan de bestaande structuur, maar dwingt de gevels wel binnen een verticale ritmiek en tektoniek.

eigen huisnummer, boven een gemeenschappelijke garage. Ter compensatie voegt het team nieuwe delen toe. Aan de kant van het stadspark, op de plek waar de inrit van de garage is verwijderd, springt een nieuw volume plaatselijk wel zeven meter naar voren vanaf het bestaande gebouw. Die uitbouw is minder breed dan het hoofdvolume, zodat er aan de linkerkant ruimte is voor een kolom terrassen. Ook rechts snijdt het ontwerp een hap weg uit de uitbreiding voor een tweede kolom terrassen. Het gebouw heeft zo een verrassend elegant gezicht aan de zijde van het park. Ook aan de achterzijde van dit nieuwe volume komen er twee torentjes met terrassen. De ontwerpers maken verder gebruik van de wat onbestemde driehoekige groenstrook aan de westkant om een strook van ruim 4 bij 21 meter toe te voegen aan het nieuwe noordelijke blok. Om de bezonning van de tuin van het tegenovergelegen Square-hotel niet te belemmeren,

vermindert het ontwerp de hoogte hier met één bouwlaag. Dat brengt dus ook aan de kant van de school meer zon. Ook hier verlichten hoekterrassen, inpandig aan de westkant, uitkragend aan de oostzijde, het volume. Een stemmig klassieke bakstenen gevel met een donkere plint en een simpele betonnen kroonlijst smeedt alle delen, oud en nieuw, aan elkaar. De terrassen op alle hoeken verlevendigen het beeld door hun bruinrode onderzijde. Wat de gevelopeningen betreft, kiezen de ontwerpers in hoofdzaak voor verticale, kamerhoge ramen met een reling.

Het resultaat verbluft om vele redenen. Zo is er het pleintje tussen de twee nieuwe gebouwen, waarop de entreepartijen uitkomen. Het is een prettige ontmoetingsplek die ook lucht geeft aan de belendende straten. Je bereikt het ofwel via de bestaande, nieuw aangelegde hellingbaan die vertrekt vanaf Plein, of via twee trappen die op de

zijstraten uitkomen. De verhoogde vloer aan de oostzijde van het complex wordt zo deel van de straat langs de school, hoewel nieuwe aanplantingen waar nodig de privacy van bewoners op de begane grond blijven garanderen. Net als ECTV voorziet Czvek Rigby – Vers.a langs dit plateau verder zitbankjes en tegeltuinen. Verkeer is hier zo nog wel mogelijk, in één richting (noodzakelijk om de parkinginrit in het noorden te bereiken), maar de aanleg van de straat ontmoedigt dat. Een kiss-and-ride aan de kant van het park ontraadt ouders ook om hun kinderen 'voor de deur' af te zetten. Aan die kiss-and-ride ontstaat zelfs nóg een plek om elkaar te ontmoeten. Het complex raakt op die manier hecht verweven met het stadspark en de straten langs zij.

Die ingreep levert ook plannen van hoge kwaliteit op, ondanks de beperkte oppervlakte. Het ontwerp voorziet in 42 woningen, in hoofdzaak voor drie

Het ontwerp van Denc-Studio en Dhooge & Meganck verdeelt de gevels in een plint, een middendeel en een kroon, met erkers en uitkragende terrassen die voor extra dynamiek zorgen.

en vier personen, maar ook een stuk of zes voor twee personen. Kenmerkend is dat bewoners de woonruimtes naar hun hand kunnen zetten. Ze zijn doorgaans relatief lang, met aan een zijde een terras, maar een doorhangende balk bakent de keukenzone visueel af van de eet- en zithoek. Dat stelt de bewoner in staat om de keuken of de zithoek desgewenst af te schermen. De hal is ook steeds heel ruim bemeeten, zodat je er bijvoorbeeld een prairie kunt maken met je burens zonder die meteen in de leefruimte binnen te hoeven loodsen. De ontwerpers slagen er zo ook in om elk appartement een dubbele oriëntatie te geven, met het terras op de hoek van de twee gevels. Dat soort ruimtelijke luxe is zeldzaam in sociale woningen. Dat er hier en daar een kolom van het oorspronkelijke betonskelet wat verloren bij staat, neem je er dan graag bij. Dit ontwerp bewijst eens te meer de waarde van de Open Oproep: zonder deze formule

was deze zowel qua omgevings- als woonkwaliteit uitmuntende oplossing er waarschijnlijk nooit gekomen.

In samenwerking met

BWMSTR
Team
Vlaams
Bouwmeester

Assignment

All-inclusive study assignment for the upgrading of a social housing complex at Plein 4, with integration into the wider surroundings and the historic city centre of Kortrijk

Location

Kortrijk, Plein 4

Client

Woonmaatschappij SW+

Allocation

Open Call of the Flemish Government Architect 00 4703

Estimated budget

€ 7.000.000 (excl. VAT and fees)

Selected offices

- Czvek Rigby - Vers.a (award)
- Architecten Els Claessens
Tania Vandenbussche ECTV
- Nauta Bedaux
- Denc-Studio - Dhooge & Meganck
Ingenieur Architecten

NEW WEBSITE!

A+

NOW ONLINE

A+RCHIVE

FIVE DECADES
OF BELGIAN
ARCHITECTURE.

A+ launches a new, trilingual website, which will make the entire A+ archive – every article since 1973 and all future issues – available online.

A+
your reference for
Belgian architecture,
now online

a-plus.be

ARCHITECTURE IN BELGIUM

messe frankfurt

techtexsil

21–24. 4. 2026
FRANKFURT / MAIN

Peter Toeval.
**De belangrijkste
gast op de beurs.**

Want door toevallige ontmoetingen komt het tot nieuwe ideeën. Algen die kogelvrije vesten veiliger maken? Een rups die zorgt voor een revolutie in de haute couture? De resultaten van deze opmerkelijke innovaties bij materialen zijn hier beter dan waar ook te zien en te voelen.

info@belgium.messefrankfurt.com
Tel. +32 (0)2 880 95 88

in parallel with
texprocess

part of
TEXPERTISE

MAGAZINES

A+316 Ultra Flexibility

Find out how flexible floor plans offer an evolving response to changing functions, user needs, and societal demands.

NL/FR
Release 02.02.26

A+317 Joints and Details

Learn more about the architectural detail as a thought process – where technique, beauty and craftsmanship converge.

Co-editor Aurélie Hachez
NL/FR/EN
Release 30.03.26

A+318 Streets as Soft Spaces

Reimagine the street as a public room – an architectural space for encounter, play and urban transition, beyond mere traffic and efficiency.

Co-editor Gideon Boie
NL/FR
Release 01.06.26

A+319 Reclaiming Beauty

Explore how beauty is reclaiming its place in the discourse on architecture as a vital response to crisis, identity and sustainability.

Co-editor Jo Taillieu
NL/FR/EN
Release 28.09.26

A+320 Practice under Pressure

Find out what it means to be an architect today, as the profession faces mounting pressures, while seeking a fairer, more resilient future.

NL/FR
Release 30.11.26

A+RCHIVE

A-plus.be

For over fifty years, *A+ Architecture in Belgium* has documented the richness of Belgian architectural culture through hundreds of issues and thousands of articles tracing its evolution in Belgium and beyond. In 2026 this entire archive – every article since 1973 and all future issues – will be accessible on our new trilingual website. A powerful search engine will let you explore this unique resource by theme, architect, typology, decade, author, text type, or keyword, rediscovering more than five decades of architectural debate and creation.

NL / FR / EN
Release 02.02.26

ISSUES

Paper € 25

SUBSCRIPTIONS

A+ Digital
€ 99 / € 49* / € 149**

Unlimited online access to the latest A+ issues and the A+rchive

A+ Digital & Print
€ 129 / € 65* / € 195**

+ 5 printed issues
+ Unlimited access to the online A+rchive

A+ More € 250

+ 5 printed issues
+ Unlimited access to the online A+rchive
+ 2 tickets for every TA+LK

A+ Benefactor € 650

For architectural practices or companies who wish to support A+
+ 5x2 printed issues
+ 20 tickets for a TA+LK of your choice
+ Unlimited access to the online A+rchive
+ A mention in every magazine and on the website

All prices incl. VAT
Available on a-plus.be

* For students and researchers
** For institutions with multiple readers

Redactie en team

Hoofdredacteur
Eline Dehullu
Redactiecoördinator
Louise Beauvois

Artistiek directeur
Amaryllis Jacobs
Curator
Lara Molino
Projectcoördinator
Céline Van de Velde
Marine Urbain

Officemanager
Alexiane Lavissee
Verantwoordelijke
advertenties en sponsoring
Stijn Heyvaert
Verantwoordelijke
communicatie en marketing
Guilliana Venlet
Webmaster
Gregoire Maus

Raad van bestuur

Voorzitter
Philémon Wachtelaer
Ondervoorzitter
Anne Sophie Nottebaert
Secretaris
Geert De Groote
Leden
Annaïs Carion
Paul Dujardin
Christiane Gerlach
Ruben Goots
Nicolas Hemeleers
Jo Huygh
Anne Ledroit
Jan Lenaerts
Julie Willem

Redactieraad

Gilles Debrun
Elodie Degavre
Nicolas Hemeleers
Kelly Hendriks
Dieter Leyssen
Laura Muyltermans
Hera Van Sande
Guillaume Vanneste

Freelance medewerkers

Grafisch ontwerp
Anagramme & Studio de Ronners
Vertalingen
controltaaldelete.be (NL)
Alain Kinsella (FR)
Eindregie & proofreading
controltaaldelete.be (NL)
Benoît Francès (FR)
Druk
Drukkerij Hendrix

Contact

Abonnementen
abonnement@a-plus.be
+32 490 56 76 43

Advertenties en sponsoring
stijn.heyvaert@a-plus.be
+32 497 44 17 12

Auteurs

Michaël Bianchi
is architect en docent aan de Faculteit Architectuur van de ULiège. Hij is mede-oprichter van het architectenbureau Générale in Brussel. Zijn onderzoek focust op de verbeelding van de post-industriële stad, met bijzondere aandacht voor Charleroi.

Victoire Chancel
is architect (ULB) en studeerde film in Parijs. Sinds 2015 voert ze een doctoraatsonderzoek (FWO) uit naar de manier waarop een ontwerp is opgebouwd en de paradoxale relatie ervan met de realisatie.

Louis De Mey
behaalde in 2015 zijn diploma als ingenieur-architect, waarna hij werkte bij Bovenbouw en TAB Architects. Vervolgens startte hij een doctoraat aan de Universiteit Gent, waarin hij de rol en betekenis van architecturale beeldvorming in hedendaagse ontwerp-praktijken onderzocht.

Gilles Debrun
is architect. Sinds 2010 doceert hij aan de Faculteit Architectuur van de UCLouvain. In 2019 richtte hij samen met Dimitri Fache het onderzoeksatelier Usages op. Samen met Pauline de La Boulaye redigeerde hij het boek en stelde hij de tentoonstelling *Inventaires #3 Architectures Wallonie-Bruxelles 2016-2020* samen.

Elodie Degavre
is architecte, docente en regisseuse. Ze werkte als projectleider in verschillende architectenbureaus (V+, A Practice) en werkt regelmatig samen met het tijdschrift A+. Als onderzoekster aan de UCLouvain realiseerde ze een documentaire over experimentele woningen uit de jaren 1970: *La vie en kit* (2022).

Sophie Delhay
is een Franse architect en auteur, gespecialiseerd in sociale woningbouw. Ze studeerde aan ENSAP Lille (FR), richtte in 2010 haar eigen bureau op in Parijs en is sinds 2023 hoogleraar architectuur aan EPFL Lausanne (CH). Haar werk focust op wonen als sociaal en flexibel systeem, met projecten zoals Unité(s) in Dijon. Ze ontving onder meer de Equerre d'argent (2019) en de Schelling Architecture Award (2022).

Carla Frick Cloupet
is architect en onderzoeker. Ze behaalde haar diploma aan de École Nationale Supérieure d'Architecture de Saint-Étienne (FR) en promoveerde in architectuur aan de Université Jean Monnet (FR). Naast haar onderzoeksviteiten is ze actief als docent en auteur, en maakt ze deel uit van collectieven zoals L'Équipe en Bureau FL5.2.

Dominique Pieters

werkt als architectuurjournalist voor (inter)nationale tijdschriften en uitgeverijen. Ze doceerde aan de TU Delft (NL) en de KU Leuven (Brussel en Gent). Als ervaren gids richtte ze in 2017 de kunst- en architectuurreisorganisatie Planopli op.

Pieter T'Jonck

is ingenieur-architect en kunstcriticus. Hij richtte in 1996 samen met Wouter Nilis het bureau T'Jonck-Nilis op. Naast zijn architectuurpraktijk schrijft hij sinds de jaren '80 over theater, dans en architectuur voor diverse media en publiceert hij in binnen- en buitenland.

Emmanuel van der Beek

is freelance journalist. Hij studeerde voor ingenieur-architect aan de KU Leuven, waar hij eerder een opleiding literatuur volgde. Hij schrijft over architectuur en muziek voor *De Standaard*, *A+* en *De Architect*.

Christophe Van Gerwey

is architectuur- en literatuurtheoreticus. In 2014 promoveerde hij aan de Universiteit Gent met een onderzoek naar de geschriften van architectuurcriticus Geert Bekaert. Hij doceerde als hoogleraar architectuurtheorie aan de École Polytechnique Fédérale de Lausanne in Zwitserland. Hij is hoofdredacteur van *De Witte Raaf*.

Xavier Van Rooyen

is architect, doctor in geschiedenis en theorie van hedendaagse architectuur, en oprichter van het bureau Open A, gespecialiseerd in koolstofarme en circulaire ontwerpen. Hij doceert aan UMons en is gastonderzoeker aan TU Delft.

Guillaume Vanneste

is ingenieur-architect, onderzoeker en docent aan de Faculteit Architectuur van de ULiège. Hij is medeoprichter van het Brusselse bureau vvv architecture et urbanisme, dat werkt op de kruising van architectuur, landschap en stedelijke transformatie.

Adverteerders

BEGA
D'Ieteren Immo
Floren
Geberit
Jung
Metalfire
Niko
Orde van Architecten
Seco
Sweco
Techtextil
Vola

A+ is een uitgave van ICASD Informatiecentrum voor Architectuur, Stedenbouw en Design.

Verantwoordelijke uitgever

Philémon Wachtelaer
Ernest Allardstraat 21/3
1000 Brussel
a-plus.be

Copyrights

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn of haar bijdrage.

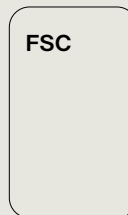
Op alle afgebeelde werken rust auteursrecht. Wij doen ons uiterste best om de rechthebbenden van gebruikte afbeeldingen te achterhalen. Meent u dat wij inbreuk maken op uw auteursrecht, neem dan alstublieft contact met ons op, zodat wij passende maatregelen kunnen treffen.

Cover: Central, Place Destrée, Charleroi, 2024
© Maxime Delvaux

Binnencover: Sophie Delhay, *La vie est plus libre que le plan*, 2023

Erratum A+315

Op pagina 34 en 35 van A+315 Private Commissioning staat Office ten onrechte vermeld als enige ontwerper van Megafactory. Het project is gezamenlijk ontworpen met Reservoir A.

Structurele steun

